

Stockholm, 18 maj 2026.

Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar (SOU 2026:13)

Diarienummer: Ju2026/00322

Inledning

UNICEF Sverige utgår i detta remissvar från lag (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och kommer särskilt att belysa de rekommendationer som Sverige fått från FN:s barnrättskommitté i mars 2023. Som barn räknas varje människa under 18 år enligt artikel 1 i barnkonventionen. I detta remissyttrande kommer vi att kommentera utifrån perspektivet där barn begår gärningar som faller inom tillämpningsområdet för utredningens lagförslag.

Barnrättskommittén har i sina rekommendationer till Sverige uttryckt en djup oro över den repressiva utveckling som Sverige går mot gällande barn som begår brott.¹ UNICEF Sverige uppmanar till åtgärder som i linje med artikel 40 i barnkonventionen fokuserar på barnets rehabilitering och återanpassning i samhället, vilket långsiktigt gynnar både barnet och samhället. Utifrån våra erfarenheter och expertis som global barnrättsorganisation menar vi att detta är centralt för att uppnå en samhällsförändring.²

Den aktuella utredningen föreslår en kriminalisering av deltagande i och samröre med en kriminell sammanslutning. UNICEF Sverige delar utredningens bedömning gällande betydelsen av att ingripa mot organiserad brottslighet, och att det läge som beskrivs är ett utbredd samhällsproblem. UNICEF Sverige noterar särskilt utvecklingen där allt fler barn och unga groomas in i kriminalitet och utnyttjas för att begå grov brottslighet. Rekrytering

---

¹ CRC/C/SWE/CO/6-7, punkt 44.

² Se United Nations Task Force on Children Deprived of Liberty, 'Advocacy Brief on Deprivation of Liberty of Children in the Administration of Justice', New York, June 2025. [Reimagine Justice for Children Technical Briefs | UNICEF](#)

av barn och unga är ett reellt problem som kräver åtgärder för att tillförsäkra barn och ungas rätt till trygga uppväxtvillkor i enlighet med barnkonventionen.

Vi ser positivt på utredningens ambitioner att möjliggöra att fler vuxna, som på olika sätt involverar barn och unga i kriminalitet, hålls ansvariga. Vi anser däremot att det föreligger brister i utredningens barnkonsekvensanalys och beaktande av barnrättsperspektivet.

En bristande barnkonsekvensanalys

Utredningens förslag: Utredningen föreslår en kriminalisering av deltagande i och samröre med en kriminell sammanslutning. Försök till de två brotten ska straffbeläggas genom ett tillägg om detta i 16 kap. 17 § andra stycket brottsbalken. Det föreslås att de nya brotten ska möjliggöra att hemliga tvångsmedel får användas vid misstanke om brottslighet eller för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för den. Det gäller även för barn som är misstänkta för att före 15 års ålder ha begått de nya brotten.

UNICEF Sveriges bedömning: UNICEF Sverige avstyrker utredningens lagförslag i dess nuvarande utformning. Vi menar att utredningen visar brister i beaktande av barnrättsperspektivet vilket kan få betydande konsekvenser för barns tillgång till sina rättigheter.

Av artikel 3 i barnkonventionen följer att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. I utredningen saknas en prövning av hur förslagen förhåller sig till barnets bästa, vilket är en brist utifrån ett barnrättsperspektiv.

Den föreslagna kriminaliseringen berör barns rättigheter i såväl barnkonventionen, regeringsformen som i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen). Detta ställer höga krav på proportionalitet, nödvändighet och rättssäkerhet. Lagstiftning av sådan art ska vara tydlig och förutsebar. Det är viktigt att angripa organiserad brottslighet i ett tidigt stadium, däremot menar UNICEF Sverige att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har motiverat vilka effekter och konsekvenser regleringen i dess nuvarande utformning kommer att resultera i för barn i denna kontext, samt hur deras lagstadgade rättigheter påverkas. Utredningen för fram att lagregleringen kommer att få avskräckande effekt för de personer som förväntas dras in i miljön, särskilt barn och unga. Ett påstående som vi menar utredningen inte motiverat i tillräcklig utsträckning. Vidare skiljer sig barn och ungas involvering och roll i allvarlig kriminalitet från vuxnas. I detta avseende anser UNICEF Sverige att utredningen brister i sin analys av barns särskilda ställning. Barn ska i linje med barnkonventionen behandlas som barn inte som vuxna inom ramen för det svenska rättssystemet.

Utredningens lagförslag måste även ses i ljuset av andra reformer på straffrättens område såsom exempelvis förslag om sänkt straffbarhetsålder, skärpta straffskalor och dubbla straff för brott i kriminella nätverk. UNICEF Sverige anser att det är svårt att

överblicka vilka konsekvenser dessa lagändringar sammantaget kommer att få för barn och deras lagstadgade rättigheter. Det finns behov av att, utifrån ett barnrättsperspektiv, göra en grundlig och enhetlig översyn av det straffrättsliga systemet för barn, inberäknat alla de lagförslag som har genomförts och är på väg att genomföras. Förslagen kommer resultera i att fler barn kan bli föremål för frihetsberövande åtgärder i form av fängelsepåföljder. Det är inte i linje med barnkonventionens artikel 37 om att frihetsberövande av barn endast får användas som sista utväg och för kortast lämpliga tid.

Avslutningsvis vill UNICEF Sverige understryka att barn inte har fått möjlighet att delta i lagstiftningsarbetet och ge sina synpunkter. FN:s barnrättskommitté har rekommenderat att Sverige ska låta barn delta i arbetet med lagar och andra författningar som en integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning.³ Att involvera barn i reformer som har stor påverkan på dem är avgörande för att ta effektiva och ändamålsenliga förslag som är förankrade i barns erfarenheter och rättigheter. Det är också en av de grundläggande principerna som kommer till uttryck i artikel 12 i barnkonventionen. Ett gott exempel på en väl genomförd utredning med utgångspunkt i barnrättsperspektivet är *SOU 2023:40 om förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen*.

Pernilla Baralt
Generalsekreterare, UNICEF Sverige

I detta ärende har Louise Axelsson, barnrättsjurist varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även Li Melander, barnrättsjurist, och Amanda Bertilsdotter Nilsson, barnrättsjurist, deltagit. För kontakt och eventuella frågor: unicef@unicef.se

---

³ CRC/C/CWE/CO/6-7, punkt 6(b).